

Яго пасяджэнне адбылося 5 студзеня г.г. Са справаздачай аб выніках работы ўніверсітэта за 1993 год выступіў рэктар член-карэспандэнт АН Беларусі Л. А. Шамяткаў.
Галоўны бухгалтар І. А. Курава прайнфармавала аб гаспадарча-фінансавай дзейнасці і выкананні каштарысу ГДУ.
Аб некаторых баках дзейнасці прафкома выкладчыкаў і супрацоўнікаў і прафкома студэнтаў расказаў іх старшыні Г. І. Варатніцкі і Н. І. Колтышава. Аб праблемах

НА САВЕЦЕ УНІВЕРСІТЭТА

бібліятэкі з заклапочанасцю гаварыла яе загадчыца В. М. Касцючанкава.
На пасяджэнні выступіў таксама старшы выкладчык кафедры тэорыі і методыкі фізічнай культуры У. М. Старчанка. Ён выказаў свае адносіны да той сітуацыі, якая склалася ў галіне адукацыі нашай рэспублікі і раней запланаванай рэспубліканскай

прафсаюзнай канферэнцыяй работнікаў адукацыі і навукі забастоўкі.
Савет зацвердзіў справаздачу рэктара аб рабоце ўніверсітэта за 1993 год, па інфармацыі вучонага сакратара ГДУ дацэнта Л. Я. Палякова ўнёс некаторыя змяненні ў Статут ўніверсітэта, што звязана з зацверджаным прыкладным палажэннем аб вышэйшай навучальнай установе

Рэспублікі Беларусь.
Савет ўніверсітэта падтрымаў кандыдатуру члена-карэспандэнта АНВ дырэктара Інстытута гісторыі Акадэміі навук Беларусі М. П. Касцюка, які вылучаны вучоным саветам названага інстытута на вакансію акадэміка па спецыяльнасці «Гісторыя».
Увазе чытачоў нашай газеты прапануецца ізажэнне справаздачы Л. А. Шамяткава, якое апублікавана на другой старонцы нашай газеты.

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

№ 1 (863) | Серада, 12 снежня 1994 г. | Газета заснавана ў верасні 1969 года | Выходзіць два разы ў месяц | Цана 10 руб.

У верасні 1993 года на факультэце фізічнай культуры адкрыта кафедра лячэбнай фізкультуры. Гэта стала неабходным пасля таго, як з бягучага навучальнага года для студэнтаў уведзена спецыялізацыя «Лячэбная фізічная культура і масаж».

Адным з накірункаў дзейнасці кафедры з'яўляецца аздараўленчая работа сярод супрацоўнікаў і студэнтаў ўніверсітэта.

У перыяд з красавіка па верасень мінулага года супрацоўнікі кафедры сумесна з міжнародным інфармацыйным медыцынскім цэнтрам ЮНЕСКА займаліся комплексным абследаваннем і аздараўленнем дзяцей, якія жывуць у зоне радыеактыўнага забруджвання. Мэта гэтай работы — знайсці больш эфектыўныя метады абследавання, аздараўлення і псіхафізічнай рэабілітацыі дзяцей, якія пацярпелі ад аварыі на ЧАЭС.
Даныя клінічнага і лабараторнага абследавання ўносіліся ў

Першыя крокі кафедры

спецыяльна распрацаваныя квантыфіцыраваныя карты, што ўключаюць наступныя раздзелы: пашпартныя даныя; клінічна-дыягнастычны раздзел; лабараторна-інструментальныя даследаванні; псіхалагічнае тэставанне.

Комплекснае абследаванне на першым этапе праводзілася на працягу 2—3 тыдняў і ўключала ў сябе агульны аналіз крыві, мачы, кала; інструментальныя абследаванні на СІЧ (лічылнік выпраменьванняў чалавека на цэзіі 137); УЗІ шчытападобнай залозы.

На другім этапе пасля збору інфармацыі аб выніках даследавання ўрачы — эндакрынолаг, гематолаг, псіханеўролаг, псіхатэрапеўт і педыятр ацэньвалі стан здароўя дзяцей і азначалі метады аздараўлення і рэабілітацыі. Па стану здароўя дзеці раздзяліліся па наступных групам: першая група — здаровыя, склала 8,8% ад агульнай колькасці абследаваных дзяцей; другая — група рызыкі з функцыянальнымі расстройствамі — 74,3% і трэцяя — хворыя з хранічнымі захворваннямі — 16,2%.

На трэцім этапе ажыццяўлялася аздараўленне дзяцей сродкамі фізічнай культуры, харчавання, псіхатэрапіі. Група дзяцей з функцыянальнымі расстройствамі дадаткова атрымлівала адаптагенны-капсулы «Кань-Бао», якія стымулююць імунна-абарончую і крыватворную сістэмы. Гэтыя капсулы ўтрымліваюць полісахарыды, амінакіслоты, каэнзім Q-10 і рэкамендуецца кітайскай медыцынай пры радыяцыйных паражэннях.

На чацвёртым этапе праведзеныя дынамічныя назіранні паказалі, што пасля курса аздараўлення на працягу 24 дзён у дзяцей палепшыліся паказчыкі крыві, зменшыліся астэнічныя і дэпрэсіўныя праяўленні, павысілася рухальная актыўнасць і паказчыкі фізічнай працаздольнасці, знізілася наагленне цэзія-137. Дзеці з марфалагічнымі змяненнямі ў шчытападобнай залозе абследаваліся паўторна праз 4—6 месяцаў. У 50% дзяцей адзначана нармалізацыя структуры шчытападобнай залозы, у 21,4% выяўлены значныя паліпшэнні, у 28,6% марфалогія шчытападобнай залозы засталася без змяненняў. Дзецям апошняй групы назначаны паўторны курс аздараўлення.

Па выніках работы можна зрабіць наступныя вывады: для эфектыўнага аздараўлення дзяцей неабходны комплексны дыягнастычны падыход з улікам нярвова-псіхічнага стану; прымяняемая квантыфіцыраваная карта дазволіць стварыць банк даных на дзіця для дынамічных назіранняў; комплекснае аздараўленне вызначыла станоўчую дынаміку; капсулы «Кань-Бао» аказалі не толькі аздараўленчае, але і лячэбнае ўздзеянне ў 71,4% выпадкаў.

Па праведзенай намі сумеснай рабоце з міжнародным інфармацыйным цэнтрам ЮНЕСКА сваё заключэнне вынесла Упраўленне аховы здароўя Гомельскага аблвыканкама: «Лічым, што даная работа з удзелам брыгады ўрачоў і прымяненнем спецыфічных метадаў аздараўлення (аздараўленчыя фізічныя практыкаванні, псіхатэрапія і адаптаген «Кань-Бао») аказалі станоўчы ўплыў на здароўе дзяцей, што выявілася ў павышэнні фізічнай працаздольнасці, стымуляванні імуннай і крыватворнай сістэм, зніжэнні псіханеўратычнага напружання, нармалізацыі змяненняў структуры шчытападобнай залозы ў 71,4% дзяцей. Даная работа заслугоўвае далейшага развіцця з мэтай аздараўлення дзяцей, пражываючых на забруджаных тэрыторыях».

У цяперашні час кафедра ЛФК падрыхтавала дакументы аб уступленні ў Беларускую Асацыяцыю клубаў ЮНЕСКА па комплекснай праграме «ЮНЕСКА—ЧАРНОБЫЛЬ» і заключыла дагавор з міжнародным інфармацыйным цэнтрам ЮНЕСКА, па якому дзеці выкладчыкаў і супрацоўнікаў ўніверсітэта ад 6 да 14 гадоў на льготных умовах будуць аздараўляцца па апрабраванай праграме.

Усю гэтую работу мы плануем пачаць у бліжэйшы час. Сачыце за аб'явамі.

Г. НАРСКІН,
зав. кафедры ЛФК, дацэнт.

ФАРТУНА ЎСМІХАЕЦЦА ПРАЦАВІТЫМ

Каму навагоднія, калядныя святы, а каму — хваляванні і напружаны рытм зімовай заліковай экзаменацыйнай сесіі. Студэнтам цяпер толькі і думак, што аб канспектах і падручніках. Калі трэба вывучыць, праштудзіраваць да экзамена не адну сотню іх старонак, час, як назло, бяжыць з касмічнай хуткасцю. І каб ахапіць увес аб'ём патрэбнага вучэбнага матэрыялу, студэнту, як звычайна, не хапае літаральна адной ночы.

Графік бягучай зімай сесіі — неаднародны. Адны студэнты ўжо здалі экзамены, у іншых яны толькі нядаўна пачаліся. Такое становішча, у прыватнасці, на геолога-геаграфічным факультэце. У чацвёртакурснікаў спецыяльнасці «Геаграфія» з 3 студзеня пачаліся ўжо заняты другога семестра, як враз некаторы час яны адправяцца на педагагічную практыку ў школу. Як вытрымалі будучыя педагогі чарговае выпрабаванне на веда і з якім багажом прыйдуць яны ў вучнёўскія класы? Сітуацыю растлумачыў намеснік дэкана факультэта Ю. П. Іваноў:

— У гр. ГР-41 пасля здачы чатырох экзаменаў бягучай сесіі — тры выдатнікі: І. Прылуцін, С. Тарасенка, С. Халалеенка. Аднак пераважаюць двоечнікі — пяць студэнтаў не здалі па аднаму экзамену. І што дзіўна, сам стараста групы А. Торап апынуўся ў іх ліку. Двое чалавек наогул адлі-

чаны з ўніверсітэта, бо не здалі залікі, правалілі экзамены. Гэта — В. Крэкацень і А. Атрашкоў. Яшчэ больш двоечнікаў у групе ГР-42 — з 27-мі чалавек дзевяць атрымліваюць экзаменах па метадыцы выкладання географіі і палеаграфіі плейстацэна нездавальняючы адзнакі. На «выдатна» справіліся з усімі выпрабаваннямі на веда тры — А. Іваноў, Г. Міціна, В. Чарнюк.

У трэцякурснікаў гэтай жа спецыяльнасці сесія таксама ўжо ў мінулым. Яны цяпер знаходзяцца на канікулах. У гр. ГР-31 6 выдатнікаў: С. Ашыток, В. Берташ, Н. Касцюк, Н. Коўзік, Т. Лапіцкая, Г. Навуменка, у групе ГР-32 — пяць: Н. Барысава, А. Калошына, Н. Новікава, В. Судакова, А. Цімашэнка. Але, на жаль, агульны нядрэжны малюнак паспяховасці трэцякурснікаў сапсавалі двоечнікі. Асабліва шмат іх было пасля экзамена па географіі насельніцтва. І зноў, як і на старэйшым курсе, дрэнны прыклад у вучобе паказаў сваім таварышам стараста групы ГР-31 Уладзімір Гурскі, які праваліў два экзамены.

Даць поўную характарыстыку здольнасцям сёлетняга папаўнення студэнцкай сям'і факультэта — першакурснікаў, а таксама другакурснікаў пакуль не ўяўляецца магчымым, бо сесія ў іх толькі набірае абароты. Але трывожыць слабая падрыхтаванасць студэнтаў у групе ГР-11 па англійскай мове, залік па якой не вытрымалі тут чатыры чалавекі.

Як бы там ні было, фартуна ўсміхаецца на экзаменах тым, хто працаваў на працягу ўсяго вучэбнага семестра, а не спадзяваўся як на цуд толькі на шпаргалкі і схаваныя пад крысом пінжак канспект ці падручнік.

ГОСЦЕМ БЫЎ ШАТЛАНДСКІ ПРАФЕСАР

Восенню дэлегацыя ГДУ на чале з першым прарэктарам прафесарам М. В. Сельніным выязджала ў шатландскі горад-пабрацім Абердэйн, дзе прымала ўдзел у культурна-масавых мерапрыемствах. Адначасова

Міхаіл Васільевіч наведваў Абердэйнскі ўніверсітэт і правёў перамовы з яго кіраўніцтвам аб устаўленні двухбаковых узаемавыгадных сувязей.
Новым крокам на шляху супрацоўніцтва стаў прыезд у Гомель прафесара з

ўніверсітэта г. Абердэйна спецыяліста па радыёбіялогіі Брайана Хітана. У рэктараце адбылася яго сустрэча з кіраўніцтвам ГДУ, дэканам і загадчыкамі кафедр біялагічнага факультэта. У выніку яе дасягнута дамоўленасць аб асноўных накірунках далейшага

супрацоўніцтва.
Знаходзячыся ў нашым ўніверсітэце, вучоны з Шатландыі азнаёміўся з пастаноўкай вучэбнага працэсу на біялагічным факультэце, з праводзімымі яго выкладчыкамі і супрацоўнікамі навуковымі даследаваннямі.

«1993 ГОД БЫЎ СКЛАДАНЫМ ВА ЎСІХ АДНОСІНАХ»

СА СПРАВАЗДАЧЫ РЕКТАРА Л. А. ШАМЯТКОВА НА САВЕЦЕ УНІВЕРСІТЭТА

СЛОВЫ, вынесеныя ў загаловак, былі пачатковымі ў справаздачы ректара ўніверсітэта Л. А. Шамяткова. Але і ў гэтых умовах, сказаў ён, калектыў ГДУ забяспечыў нармальны навучальны працэс, неабходныя ўмовы для працы, быту і адпачынку прафесарска-выкладчыцкага саставу, супрацоўнікаў і студэнтаў.

У 1993 годзе па дэзінформаванні было выпушчана 715 спецыялістаў. 62 з іх атрымалі дыпламы з адзнакай. Сем студэнтаў стацыянара на дзяржаўных экзаменах па спецыяльнасці ці спецыялізацыі атрымалі, на жаль, незадавальняючы адзнакі. Летась наш універсітэт паспяхова скончылі і дзевяць замежных студэнтаў: чатыры — матэматычны факультэт, пяць — філалагічны.

У сувязі з павышэннем патрабаванняў да якасці падрыхтоўкі спецыялістаў у папярэднім навучальным годзе перапрацаваны і зацверджаны вучоным саветам універсітэта вучэбныя планы спецыяльнасцей «Аўтаматызаваныя сістэмы апрацоўкі інфармацыі»; «Бухгалтарскі ўлік, кантроль і аналіз гаспадарчай дзейнасці». На эканамічным факультэце адкрыта спецыялізацыя «Арганізацыя і ўлік знешнеэканамічнай дзейнасці», зацверджаны яе вучэбны план. Летась адкрыта спецыяльнасць «Замежныя мовы» (англійская і нямецкая) з наборам па 25 чалавек на кожную. Праведзены набор на першы курс спецыяльнасці «Эканоміка і кіраванне прадпрыемствам (фірмай)».

З адкрыццём кафедраў лясчэбнай фізічнай культуры; гісторыі Беларусі; культуры Беларусі, правазнаўства вучэбным аддзелам была аказана дапамога іх заадачыкам у планаванні навуковых і яе размеркаванні паміж выкладчыкамі, у афармленні дакументацыі.

Выкладчыкі ўніверсітэта рэгулярна праходзяць павышэнне кваліфікацыі праз ФПК, стажыроўкі ў ВНУ, навуковых устаноў і на прадпрыемствах. Усе формы павышэння кваліфікацыі цяпер арганізуюцца ў асноўным у межах Рэспублікі Беларусь. У першым семестры бягучага навучальнага года яе прайшлі 37 выкладчыкаў. У другім семестры павысць сваю кваліфікацыю яшчэ 39 чалавек.

У справаздачы належным чынам адлюстравана і работа па падрыхтоўцы спецыялістаў без адрыву ад вытворчасці. На пачатак бягучага навучальнага года на завочным факультэце па 11-ці спецыяльнасцях займалася 2676 студэнтаў. Вучэбны працэс з імі забяспечвалі 318 выкладчыкаў з 35-ці кафедраў. Непалоіць тое, што ў завочнікаў па-ранейшаму застаецца высокі працэнт незадавальняючых адзнак.

ВАЖНАЕ месца ў справаздачы было адведзена вынікам навукова-даследчай работы ўніверсітэта. На пачатак гэтага года іх агульны аб'ём дасягнуў 38 млн. 147 тыс. руб., у тым ліку: навукова-даследчыя работы, фінансуемыя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь — 26 млн. 875 тыс. руб., дзяржаўны бюджэтны НДР, фінансуемыя з дзяржаўнага бюджэту па рэспубліканскіх навукова-тэхнічных праграмах — 7 млн. 828 тыс. руб., гасдагаворныя — усяго толькі 3 млн. 444 тыс. руб.

Летась вучонымі ўніверсітэта выконваліся работы па рэспубліканскіх навукова-тэхнічных праграмах: «Чарнобыль» і «Дзеці Чарнобыля», «Белоптыка», «ЖК — устройствы», «Новыя матэрыялы і тэхналогіі», «Інструмент», «Мембраны і мембранныя тэхналогіі». Пяць апошніх з іх выконваліся супрацоўнікамі праблемнай навукова-даследчай лабараторыі.

Рэзкае скарачэнне гасдагаворнай тэматыкі тлумачыцца эканамічным крызісам, адсутнасцю сродкаў у большасці прадпрыемстваў.

У справаздачы знайшла адлюстраванне і вынаходніцкая дзейнасць вучоных і супрацоўнікаў. Сярод структурных падраздзяленняў лепшыя паказчыкі маюць ПНДЛ перспектывных матэрыялаў (заг. І. М. Мельнічэнка), кафедры агульнай фізікі і фізічнай метралогіі.

Для стымулявання вынаходніцтва неабходна аднавіць заахвочвальнае ўзнагароджанне, устанавішы яго размер пры атрыманні патэнта на ўзроўні аклада старшага навуковага супрацоўніка. Для паліпашэння вынаходніцкай работы неабходна ўвесці гарантыі дастатковага фінансавання гэтай дзейнасці, паколькі ва ўмовах існуючага эканамічнага становішча магчымасці стымулявання вынаходніцтва за кошт укаранення і продажу ліцэнзій істотна абмежаваны.

Затым Л. А. Шамяткоў спыніўся на пытаннях стандартызаванні і метралогічнага забеспячэння НДР, пастаюкі навукова-тэхнічнай інфармацыі, удзелу ўніверсітэта ў канферэнцыях. Ён падкрэсліў, што ў кастрычніку ва ўніверсітэце ўпершыню прайшлі міжнародны семінар фізікаў па электрадынаміцы. На ім было заслухана і абмеркавана звыш 20-ці дакладаў.

Гаворачы аб выдавецкай дзейнасці, прамоўца прывёў нэступныя лічбы. У 1993 годзе агульны аб'ём друкаванай прадукцыі ўніверсітэта склаў 294,57 друк. арк. Было апублікавана 87 артыкулаў у часопісах, газетах і зборніках, з іх 6 у замежных выданнях: 145 тэзісаў, 11 з якіх — таксама за межамі рэспублікі. За справаздачны год выдадзена пяць манаграфій і чатыры вучэбныя дапаможнікі.

У ГДУ выдадзена ратапрынт-

ным спосабам 77 найменаваных вучэбна-метадычнай літаратуры. На ратапрынце выдадзена 9 прапрынтаў. Летась выйшаў міжвузаўскі зборнік «Вопросы алгебры» № 7.

У цяперашніх умовах друкаваная прадукцыя абыходзіцца вельмі дорага. Таму ў будучым трэба больш шырока выкарыстоўваць уласныя магчымасці, так як наша паліграфічная база за апошні час значна палепшылася.

У справаздачным годзе дзейнасць навукова-педагагічнага саставу ўніверсітэта была накіравана на паліпашэнне якасці падрыхтоўкі студэнтаў праз прыцягненне іх да ўдзелу ў навуковай і тэхнічнай творчасці, рашэнне практычных задач прамысловасці, сельскай гаспадаркі, удзел у навуковых гуртках і семінарах кафедраў, конкурсаў.

На рэспубліканскі агляд-конкурс 1992—93 навучальнага года на лепшую студэнцкую навуковую работу па прыродазнаўчых, тэхнічных і гуманітарных навуках было адпраўлена 28 работ. З іх дыпламамі Міністэрства адукацыі адзначана шэсць, дыпламамі Беларускага рэспубліканскага савета НДРС — 7, 15 работ прадстаўлены для заахвочвання ва ўніверсітэце.

На 20-е лістапада ў аспірантуры ГДУ навучалася 65 чалавек, 38 — стацыянарна, 27 — завочна. Акрамя таго, навучаецца яшчэ 5 аспірантаў-замежнікаў. Летась аспірантура закончыла 15 чалавек. Эфектыўнасць яе работы дасягнула 40% (у 1992 г. — 35%). У мінулым годзе ў аспірантуру прынята 26 чалавек: вочна — 19, завочна — 7. Дзевяць чалавек з названай колькасці — выпускнікі ГДУ. На кантрактных умовах у нашу аспірантуру прынята 2 замежнікі (з Каралеўства Марока і з Ірданіі).

У 1993 годзе абаронена 15 кандыдацкіх дысертацый і 3 доктарскія (Максіменка М. В., Лін Д. Р., Скіба А. Н.). 1993 год стаў адметным па пашырэнні і ўмацаванні міжнародных сувязей. Летась у замежныя камандзіроўкі выязджалі сем чалавек — у Шатландыю, Італію, Японію, у Балгарыю, Польшчу і Францыю, па два — у Аўстрыю, Фінляндыю, Чэхію, па аднаму — у ЗША, Італію, Японію. Так, асістэнт кафедры тэарэтычнай фізікі Г. Ю. Цюмяноў з 15 сакавіка па 30 чэрвеня праходзіў навуковую стажыроўку ва ўніверсітэце Майамі (штат Фларыда) у галіне тэарэтычнай фізікі высокіх энергій.

З 31 ліпеня па 31 жніўня прымаў удзел у міжнародных летніх курсах вышэйшай школы Брэмена (Германія) асістэнт кафедры АСАІ А. М. Паташэнка.

Дэкан геалага-геаграфічнага факультэта А. П. Пінчук з 18 па 23 кастрычніка ўдзельнічаў у рабоце міжнароднага сімпозіума «Новыя дасягненні па

геатэрычных даследаваннях у «свідравінах», які праводзіўся ў г. Клей-Кёрыс (Германія). Тут ён таксама выступіў з навуковым дакладам, атрымаў запрашэнне супрацоўнічаць з Такійскім універсітэтам, Фрайбергскай акадэміяй.

Пра іншыя паездкі нашых вучоных за мяжу паведамлялася на старонках газеты «Гомельскі ўніверсітэт». Яна расказвала і пра нашых замежных гасцей.

НА 1993—94 навучальны год зацверджаны штат прафесарска-выкладчыцкага саставу ў колькасці 597 адзінак. Гэта на 16 больш, чым было ў папярэднім. Але колькасць фактычна працуючых штатных выкладчыкаў у нас не павялічваецца і застаецца прыкладна аднолькавай у апошнія гады. За мінулы год па розных прычынах з універсітэта звольнілася 33 выкладчыкі. У прыватнасці, 10 перайшлі на іншую работу і столькі ж сталі пенсіянерамі. Прыкладна ж такая колькасць выкладчыкаў паступіла на працу ва ўніверсітэт.

На 1 лістапада ва ўніверсітэце было 88 ставак вакансій ПВС. Частка з іх занята сваімі і знешнімі сумяшчальніцтвамі. Гэта даволі вялікая колькасць вакансій. Работа па падбору кадраў патрабуе вялікай увагі з боку ректара і кіраўніцтва факультэтаў.

Цяжэй за ўсё абстаіць справа з кадрамі па спецыяльнасці «Правознаўства». Адкрытая там кафедра па правазнаўству поўнаасцю не ўкамплектавана. На ёй працуюць толькі адзін кандыдат навук, ды і то па спецыяльнасці гісторыі. Такое становішча можна растлумачыць аб'ектыўнымі прычынамі: адсутнасць прававедаў у Гомелі, нежаданне маладых юрыстаў працаваць у ВНУ, тым больш у гомельскіх. І ўсё ж такое становішча нельга лічыць нармальным і яго трэба выпраўляць.

У пяперашні час ва ўніверсітэце працуюць 153 чалавек пенсійнага ўзросту — 46 выкладчыкаў і 112 супрацоўнікаў. Размеркаваны яны па факультэтах нераўнамерна. Найбольшая колькасць пенсіянераў — выкладчыкаў — 3 — на эканамічным факультэце, на філалагічным — 5, біялагічным і гісторыка-юрыдычным — па 4.

Станоўчым бокам унутры-кафедральнага сумяшчальніцтва ўяўляецца магчымасць платы нашым выкладчыкам. Так, 30% ПВС працуюць на 1,5 стаўкі, 79 чалавек або 20% працуюць у НДС па сумяшчальніцтву, 268 — пагадзішчыкі. Частка ПВС атрымоўвае надбаўкі да іх пасадавага акладу. Гэта не толькі дэканам, іх намеснікі, загадчыкі кафедраў, якія акрамя даплат, прадугледжаных для іх пасады, атрымоўваюць надбаўкі па акладу алтаведні 50, 30 і 20%. У нас 37 чалавек атры-

моўваюць 10-працэнтную надбаўку. У гэтым годзе многім супрацоўнікам і выкладчыкам былі выплачаны матэрыяльныя дапамогі і прэміі. На жаль, кіраўнікі структурных падраздзяленняў недастаткова знаёмы з палажэннем аб прэміраванні і надбаўках ва ўніверсітэце. Гэта прыводзіць да недакладнасцей пры падрыхтоўцы прадстаўленняў на прэміі, пры сапасах у працоўныя кніжкі.

Напісаць загад — гэта значыць устанавіць кожнаму выкладчыку і супрацоўніку зарплату з улікам усіх відаў сумяшчальніцтва, надбавак і даплат. Даводзіцца праводзіць вельмі зурную работу. Таму ректар імкнецца укараніць вылічальную тэхніку для абслугоўвання бухгалтэрыі, аддзела кадраў, планава-эканамічнага і вучэбнага аддзелаў.

НА 1 ВЕРАСНЯ 1993 года згодна тэхнічным папяратам у інтэрнатах універсітэта налічвалася 1648 месца. У адпаведнасці з загадам ректара ў ліпені ўсе інтэрнаты практычна поўнаасцю былі вызвалены для правядзення рамонта. На жаль, яго ўдалося пачаць толькі восенню. У сувязі з рамонтам 11-га паверха інтэрната № 4 колькасць месцаў у ім зменшылася на 80. У інтэрнаце № 2 поўнаасцю выселены пяты паверх, і колькасць месцаў тут зменшылася на 152. У пачатку навучальнага года было пададзена 590 заяў на атрыманне жылля, 457 з іх былі задаволены. У першую чаргу месцы ў інтэрнатах прадстаўляліся студэнтам са шматдзетных сем'яў, студэнтам-сіратам. Мы вымушаны былі шукаць магчымасці для пасялення студэнтаў ГДУ у інтэрнатах іншых навучальных устаноў горада. І ўсё ж на сённяшні дзень на прыватных кватэрах жыве 80 нашых студэнтаў.

Па-ранейшаму вельмі вострай застаецца жыллёвая праблема для выкладчыкаў і супрацоўнікаў. За мінулы год універсітэту было выдзелена ўсяго толькі дзве камунальныя кватэры. Гэта крайне недастаткова.

У СВАЁЙ справаздачы Л. А. Шамяткоў даў высокую ацэнку дасягненням нашых спартсменаў, якія занялі другое агульнаамерыканскае месца ў рэспубліканскай спартаніядзе, творчым калектывам мастацкай самадзейнасці, чыі майстэрства па служыла прызнанне не толькі ў нашай вобласці, рэспубліцы, але і далёка за іх межамі.

У заключэнне Л. А. Шамяткоў выказаў упэўненасць, што, нягледзячы на ўсе цяжкасці, калектывы нашага ўніверсітэта не страціць сваёй боездольнасці, творчага запалу і будзе настойліва змагацца за паспяховае ажыццяўленне ўсіх пастаўленых перад ім задач, дастойна сустрэне свой 25-гадовы юбілей і па-ранейшаму будзе заставацца вядучай вышэйшай навукальнай устаноўай Беларускага Палесся.

Фонд Сораса—Беларусь

«ТРАНСФАРМАЦЫЯ ГУМАНІТАРНАЙ АДУКАЦЫІ НА БЕЛАРУСІ»

Так называецца адкрыты конкурс, у якім могуць удзельнічаць настаўнікі, выкладчыкі, вучоныя акадэмічных і галіновых навуковых устаноў і арганізацый Беларусі і краін замежжа.

Конкурс праводзіцца ў тры туры.

Прыміняецца сістэма грантаў. Работа ўсіх аўтараў, якія прайшлі кожны тур, аплатаецца. Адкрыты конкурс праводзіць Міністэр-

ствам адукацыі Беларусі (Мінск) пры ўдзеле Фонду Сораса — Беларусь.

Мэтаю конкурсу з'яўляецца абнаўленне сістэмы адукацыі Беларусі, стварэнне комплексу вучэбных дапаможнікаў, хрэстаматый, даведнікаў, слоўнікаў, практыкумаў, сродкаў навучання, арыентаваных на выкарыстанне камп'ютэрнай і аўдыёвізуальнай тэхнікі для вышэйшай і сярэдняй школы

па гуманітарных і сацыяльна-эканамічных дысцыплінах.

У конкурсе могуць прыняць удзел як асобныя аўтары, так і аўтарскія калектывы ВНУ і пачатковых устаноў Беларусі, а таксама замежныя аўтары з краін СНД і іншых дзяржаў.

Конкурс ананісны, у сувязі з чым работы на конкурс павінны быць прадстаўлены пад дэвізам.

1. Конкурс заявочных матэры-

ялаў; 2. Конкурс рукапісаў; 3. Публікацыя конкурсных работ.

Тэрмін конкурсу адзін год, пачынаючы з 1 студзеня 1994 года.

Аўтары, якія паспяхова прайшлі першы тур, атрымліваюць грант на прадаўжэнне работы.

Установам кампенсуецца магчымыя затраты, звязаныя з часовам вызваленнем ад асноўнай працы аўтараў, якія атрымалі грант на конкурсе.

Адрас: 220027, Мінск-27, пр. Ф. Скарыны, 65, Політэхнічная акадэмія, корпус 11 А, к. 503
Фонд Сораса — Беларусь, тэл./факс: 32-77-13.

(Палажэнне аб конкурсе змешчана на 3-й стар.)

ПРАЗ БЛІЗКАЕ — У ДАЛЁКАЕ ЗАМЕЖЖА

(Заканчэнне. Пачатак у № 17, 18 за 1993 г.)

АБО НАТАТКІ АБ ПАЗЕДЦЫ ў КІТАЙ

Двое сутак мы на Транс-сібірскай магістралі. На хуткім цягніку кіламетры бягуць імкліва. А колькі і як «дабіраліся» нашы землякі, у прыватнасці, пісьменнікі, дзеячы навукі, культуры, дзяржавы, асу-дзаныя сталінскімі рэпрэсіямі.

Кіламетр за кіламетрам пераадоўвае цягнік Заходнюю Сібір, нарэшце ўступаем ва Усходнюю. Магістраль працуе ва ўсю моц. З інтэрвалам у некалькі хвілін імчаць насустрач нам пасажырскія, грузавыя цягнікі. Артэрыя жыве, працуе, злучаючы вялікія За-хад і Усход. Дзе-нідзе на невя-лікіх станцыях і паўстанках дзейсныя некалі лозунгі «Грузам пцігодкі — зялёную да-рогу».

Уначы праехалі Балотнае, Тайгу, Марыінск, Багатол, Ачынск. Ужо едзем па Ус-ходняй Сібіры. Зусім іншыя краявіды, куды больш буйная прырода. Елкі, прыгожыя бя-розы, лістоўніца, пакручастыя пагоркі. Сонечна. Ад промняў пераліваюцца рознымі колера-мі дрэвы, асабліва рэдкія лі-сцікі на бярозах. Зямля чор-ная, тлустая, хоць ты рэж яе лустамі і кладзі на хлеб. Адзін за другім праязджаем знаёмыя па геаграфічных картах, атла-сах, падручніках Камок-Ені-сейскі, Ільіноўку, Тайшэт, Зіму, Ангарск, Краснаярск, Іркуці. На станцыі Слюдзян-ка да вагона падыйшла невялі-кая групка падлеткаў. Яны кленчылі закурыць (адзін раз «смоўк»), жавачкі. Маладыя і багаты амерыканцы, заходне-еўрапейцы са здэклывымі ўс-мешкамі кідалі на прамазуча-ныя шпалы цыгарэткі. Хлоп-

чыні, ледзь не б'ючыся, ваяў-ніча кідаліся за здабычай, а замежныя турысты фатаграфавалі, заходзячы ад смеху. На душы ад такіх відовішчаў было прыкра і балюча.

Неўзабаве пад'ехалі да велічнага Байкала. Ад характава, рэальнага бачання апетага ў шматлікіх песнях, легендах, паданнях мора (так, мора, а не возера) ажно зашчыме-ла сэрца. Амаль паўсутак ехалі мы байкальскім берагам, лю-буючыся яго непаўторнымі краявідамі.

І вось Наушкі. Тут граніца з Манголіяй, мятня з яе фар-мальнасцямі. У нас забралі пашпарты, папрасілі запоўніць адпаведныя анкеты і дэклара-цыі. Пагранічнік, ветліва ўс-міхаючыся, спытаў, колькі мы вязем валюты, расійскіх руб-лёў акрамя таго, што адзна-чана ў дэкларацыях. Ён жа сказаў, што рублі павінны быць у тысячных купюрах. Мы яму паказалі нашы пя-цёркі, на што ваеннаслужачы шчыра рассмяўся, а потым, стаўшы сур'ёзным, запытаў:

— Ну што, папалохаць вас, знайсці недазволенае?

— Калі ласка, — адказалі мы, упэўненыя, што ў нас сакрэтнага і недазволенага ўвогуле няма.

— Ладна, час ужо позні — міралюбіва зазначыў паграніч-нік, спытаўшы пры гэтым:

— Адкуль вы?

— Мы з універсітэта.

— А... Тады шчаслівага вам шляху. Вы не гандляры і правараць вас няма сэнсу.

Дарэчы, спытаў яшчэ пагра-нічнік у нас, ці вязем мы са-баку. Аказваецца, што гэта

вельмі выгадны бізнес.

Затрымаўшы цягнік амаль на гадзіну (відаць, у другіх купэ і вагонах работы мытні-кам было значна больш), нас урэшце адпусцілі. Літаральна праз некалькі хвілін мы былі ўжо ў Манголіі, прыгранічным горадзе Сухэ-Батар. Зноў прыйшлі пагранічнікі, вельмі хутка аформілі дакументы.

— Іваны едуць, — ветліва павітаўся з намі служачы мангольскай мытні. — Земля-кі, — невядома чаму зрабіў ён заключэнне, пажадаў нам паспехаў і шчаслівай дарогі на добрай рускай мове.

Падумалася, што на нашых тварах напісана славянская цярылівасць, рахманасць, дру-жалюбнасць. Наш славуты, мабыць, яшчэ праславянскі менталітэт. Зноў успомнілася сцэнка з хлапчукамі-падлетка-мі ў Слюдзянцы. Амерыкан-цам не забаронена фатаграфав-ваць, а падшывальцаў не пра-гоніш, бо вельмі жадаюць ат-рымаць нешта прыгожае, яр-кае, напрыклад, бляшанку з-пад кока-колы. І цікава, я апрануты ў кашулю не нашай вытворчасці, Віктар Антонавіч увогуле ў тэнісцы фірмы «Адзідас». На ўсіх нас увогу-ле добрае адзэнне. А падлет-кі не просяць у нас нічога, сказаўшы толькі адну фразу:

— Ну як, мужыкі? Жы-вем?

На тварах нашых усё ж на-пісана, што мы адзінакроўныя і што трэба не ад нас прасіць нешта, а нам спачуваць.

З гэтай нагоды прыпомні-лася спачатку нечаканае, про-стае, а потым, як высветліла-ся, глыбокае пытанне, якое

задаў Віктар Каляда:

— А ці не адчуваем мы ся-бе «уцэрбенымі» (пытанне было зададзена па-руску), таму што стаў грамадзянінам суверэн-най Рэспублікі Беларусь.

— Не, — амаль узнісла парываваў я, не ўнікнуўшы ў глыбынны змест пытання.

— А я адчуваю. Раней СССР ведалі ва ўсім свеце. І калі гаварыў, што я рускі, а менавіта так называлі амаль усіх грамадзян, а тым больш славян былога Савецкага Са-юза, то многія адносіліся з павагай. Бывала, што і зня-важліва, і з боязю. Але ве-далі краіну і нас, яе насельні-каў. Цяпер жа амаль паўсюд-на не ведаюць, што гэта за краіна, што такое народ, яго-ная беларуская мова, культу-ра, гісторыя. Абрэвіятуры з першым складам бел-успры-маюцца як прыналежныя і вытворныя ад Бельгіі, бель-гіскага.

Падумалася, а праўда, коль-кі нам трэба працаваць, ву-чыцца, каб нас хаця пакуль не зразумелі, дык крыху ад-крылі, як некалі Калумб ад-крыў Амерыку, Ярмак — Сі-бір, а Нікіцін — Індыю...

Змяніўшы электравоз на цеплавоз, наш цягнік пашыба-ваў па мангольскай зямлі. Чы-гуначная магістраль рассякае тэрыторыю надбае. Злева і справа горы, між імі бяскон-цыя стэпы. На зямлі стэпу, зда-ецца, нічога не расце: шэра-бурая трава, збуцвелае каліфе стэпавай расліннасці. Далёка на схлах гор невялікія паку-рачыя дрэвы. Бязлюдна. За гадзіну руху ўбачылі адзін ЗІЛ, які марудна ехаў па по-

лю, і матацыкл, што стаў ля юрты. Кажуць, што ў нас даро-гі дрэнныя, а тут увогуле ніякія.

Наша, былое савецкае, у Манголіі адчуваецца паўсюд-на. Аўтамабілі, цеплавозы, лі-ніі электраперадач, будаўнічыя аб'екты. Дамы ў Улан-Батары адзін да аднаго, як у Гомелі.

Праехаўшы Манголію, мы трапілі ў кітайскі горад Эр-лян. Пасля пагранічнай пра-веркі мы рушылі на поўдзень, у сталіцу Кітая Пекін. Праз семнаццаць гадзін нашу дэле-гацыю на сталічным вакзале ветліва сустракаў прафесар Хань Шыцзы. Размясцілі нас ва універсітэцкай гасцініцы, дзе жывуць звычайна замеж-ныя госці.

А назаўтра ўсё пайшло сва-ёй чарадой. Нашы ветлівыя гаспадары склалі так прагра-му, каб, як кажуць, сумясціць карыснае з прыемным: экс-курсіі па славутых мясцінах Пекіна, падарожжа на Вялі-кую Кітайскую сцяну, у трэ-ці па колькасці насельніцтва Кітая горад Цянь Цзін. Аб уражаннях ад іх наведвання раскажа ў адным з нумароў газеты Уладзімір Сізonenка.

Галоўнае ж — гэта далей-шае ўмацаванне нашых дружа-любных дзелавых кантактаў. Адбыўся шэраг афіцыйных су-стрэч з кіраўніцтвам Пекінска-га сталічнага педагагічнага універсітэта ўпраўлення вы-шэйшай адукацыі Пекіна. Да-мовіліся і далей мацаваць на-шу дружбу, працягваць наву-чанне кітайскіх студэнтаў у нашым універсітэце, абмен вы-кладчыкамі.

Паездка была карыснай і цікавай ва ўсіх адносінах.

М. ВОІНАУ,
прадэктар па вучэбнай рабоце.

ШЛЯХІ ДА ІСЦІНЫ ЦЯЖКІЯ

Наша навучальная ўстанова і, у прыватнасці, ле філалагічны факультэт далі пачаццё ў вялікае літаратурнае жыццё многім сваім выпускнікам. Сярод іх вядомыя цяпер у рэспубліцы паэты і празаікі.

20 гадоў назад закончыў гісторыка-філалагічны факультэт ГДУ і наш зямляк Міхась Башлакоў. Яго шлях у паэзію пачынаўся яшчэ ў студэнцкія гады. Ён аўтар кнігі «Касавіца» (зборнік «Нашчадкі», 1979 г.) і «Начны паром» (1987 г.). Яго творы друкаваліся таксама асобна ў калектывных зборніках, альманахах.

Чарговым этапам у творчасці Міхася Башлакова стаў нядаўні выхад у свет у гомельскім выдавецтве «Сігма» яго новай кнігі паэзіі «Дні мае залатыя». Яе прэзентацыя адбылася ў нашым універсітэце напярэдадні 1994 года. Паэт прыйшоў на сустрэчу са студэнтамі, слухачамі падрыхтоўчага аддзялення — будучымі філолагамі разам з мастачкай Але-най Вагінай, якая афармляла яго апошні зборнік, рускім паэтам Юрыем Фатневым, адказным сак-ратаром абласной арганізацыі аматараў кнігі Алай Асіпчук.

Аўтар пранікнёна чытаў вершы з новага збор-ніка, падзеленага на два перыяды — дачарнобыль-скі і паслячарнобыльскі. У іх — і боль за родную зямлю, на якой пакінуў страшныя раны «мірны» атам, за матчыну мову, што, на вялікі жаль, не займае пакуль належнага ёй месца ў жыцці беларусаў, а таксама светлыя і узніслыя пачуцці, якія нясе вечнае на зямлі каханне.

У кнігу ўвайшла паэма «Лілея на цёмнай ва-дзе», якая дагэтуль друкавалася толькі ўрыўкамі ў рэспубліканскіх часопісах. Доўга і пакутліва ішла яна да чытача, бо напісана была адразу пасля аварыі на ЧАЭС і праўдзіва, эмацыянальна, стра-сна аўтар раскаваў у ёй аб страшнай для Беларусі трагедыі.

Мова жыве толькі тады, калі жывуць паэты, а літаратура жыве тады, калі перакладаецца на ін-шыя мовы. Гэтую думку падкрэсліла ў сваім вы-ступленні Алена Вагіна, якая расказала аб рабоце над афармленнем зборніка і прачытала ўрыўкі з паэмы «Лілея на цёмнай вадзе», якую яна пера-клала на рускую мову.

Асобныя яе раздзелы былі апублікаваны ў часо-пісе «Нёман».

Пасля сустрэчы студэнты змаглі купіць зборнік М. Башлакова і атрымаць аўтограф аўтара.

Т. НІКАЛАЕВА.

Фонд Сораса—Беларусь

1. Конкурс аб'яўляецца і пра-водзіцца Міністэрствам адукацыі сумесна з Фондам Сораса — Бе-ларусь.

2. Мэтай конкурсу з'яўляецца абнаўленне сістэмы гуманітарнай адукацыі Беларусі, стварэнне но-вых пакаленняў падручнікаў, ву-чэбных дапаможнікаў і фарміра-ванне рынку разнастайнай ву-чэбнай прадукцыі ў галіне гумані-тарнай адукацыі.

3. Конкурс з'яўляецца адкры-тым, у ім прымаюць удзел бела-рускія і замежныя аўтары, між-народныя аўтарскія калектывы вучоных, метадыстаў, настаўні-каў.

4. На конкурсе прымаюцца ру-капісы падручнікаў, вучэбна-ме-тадычных камплектаў, дапамож-нікаў для настаўнікаў і выклад-чыкаў дашкольных устаноў, агульнаадукацыйных школ, педа-гагічных вучылішчаў і ВНУ не толькі па традыцыйных прадме-тах, а і па тых, якіх няма ў ву-чэбных планах.

Тэматычныя рамкі конкурсу вельмі шырокія — будучы раз-глядацца любыя работы, якія можна выкарыстаць для палеп-шэння выкладання гуманітарных прадметаў у школе і педагогіч-ных ВНУ, гуманізацыі прадметаў прыродазнаўча-матэматычнага цыкла, а таксама ўводзіць новых вучэбных прадметаў, звязаных з такімі галінамі, як «Велы», «Асо-ба», «Грамадства», «Культура», «Духовнасць», «Пазнанне».

5. Тэрмін падачы заяўкі аб удзеле ў конкурсе заканчваецца 16 красавіка 1994 г. і вызначаец-ца па паштовым штэмпелі.

Усе заявочныя матэрыялы

ПАЛАЖЭННЕ АБ УМОВАХ ПРАВЯДЗЕННЯ КОНКУРСУ ПАДРУЧНІКАЎ, ВУЧЭБНЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ І МЕТАДЫЧНАГА ЗАБЕСПЯЧЭННЯ ПА ГУМАНІТАРНАЙ АДУКАЦЫІ ДЛЯ НАВУЧАЛЬНА-ВЫХАВАЎЧЫХ УСТАНОЎ БЕЛАРУСІ

прадстаўляюцца ў 3-х экзempla-рах.

6. Аб'ём заяўкі не павінен пе-равышаць чатырох старонак ма-шынапіснага тэксту, у якім не-абходна прадугледзець:

- 1. назву будучага вучэбнага дапаможніка і яго мяркуемы аб'ём;
- 2. праблемную галіну і вучэб-ны прадмет;
- 3. канкрэтную ўзроставую гру-пу і тып вучэбна-выхаваўчай ус-тановы, на якую яна разлічана;
- 4. асноўныя крыніцы напісан-ня дапаможніка.

Разам з заяўкай павінны быць прадстаўлены:

- 1). Анатацыя — 1 старонка.
- 2). Абрэнтаванне актуальна-сці будучага вучэбнага дапамож-ніка (1 старонка).

3). Пашыраны план-канспект рукапісу (0,5—1 д. а.).

4). Адзін-два пробныя раздзе-лы (не больш за два друкаваныя аркушы).

5). Звесткі пра аўтараў (хатні адрас, месца работы, узрост, ну-мары службовага і хатняга тэле-фонаў, напрамак навуковых дас-ледаванняў) змяшчаюцца на асобным аркушы.

6). Кожны заявочны матэрыял у тым ліку і звесткі пра аўтара, суправаджаюцца дэвізам.

7). Тэрмін падачы матэрыялаў на конкурс:

- 1-ы тур — 16 красавіка 1994 г.,
- 2-і тур — 14 чэрвеня 1994 г.,
- 3-і тур — 7 красавіка 1995 г.

Да моманту заканчэння кон-нага тура конкурсная камісія вы-носіць рашэнне па яго выніках і аб'яўляе ўсіх удзельнікаў кон-курсу.

Грант першага тура прадстаў-ляецца на 4 месяцы. Грант дру-гога тура прадстаўляецца на шэсць месяцаў.

8. Вынікам першага і другога тураў конкурсу з'яўляецца пры-суджэнне конкурснай камісіяй грантаў, вынікам трэцяга тура — публікацыя пробным тыражом (да трох тысяч экзэмпляраў); а для лепшых рукапісаў — рэкаменда-цыя да выдання масавым тыра-жом з грыфам Міністэрства аду-кацыі Беларусі.

9. Памер гранта вызначаецца ў кожным выпадку індывідуальна ў працэсе суб'яседавання з удзе-лам прадстаўнікоў Фонду Сораса — Беларусь і складае ў сярэднім 20 мінімальнага зарплата штотомес-ці з улікам інфляцыі.

СЛОВА ДА ЧЫТАЧОЎ

Сённяшні нумар нашай га-зеты павінен быў выйсці з ілюстрацыяй. У прыватнасці, на першай старонцы прадугле-джалася змясціць фотаздымкі з экзаменаў зімовай сесіі. У

макее памячалася ілюстрацыя і на чацвёртую старонку. Аднак газета выйшла без адзінага фо-таздымка і вінаватая ў гэтым не рэдакцыя. На «Падесдруку»

не аказалася неабходнай для ілюстрацыі плёнка.

Выбіліся мы і з графіка вы-пуску газеты. Таксама па віне паліграфічнага прадпрыемства. Каб такое здаралася, нават не памятаюць яго ветэраны. Там што ў наш складаны крызісны час можа здарыцца ўсякае.

супрацьлеглы пункт чужой работы. Не маючы свайго погляду, ідэі, сваё паводзіна, а развівайце іх!

Не бойцеся зрабіць памылку, а зрабіце яе, — без сумненняў папрасіце прабачэння. Гэта цяжка толькі спачатку. Шчырае прабачэнне само па сабе нясе тэрапеўтычны, «ачышчальны» характар.

Клапаціцеся аб сваім адукацыі. Пазбягайце шкодных звычак.

Чытайце кнігі не толькі ў пазнавальных мэтах, але і для задавальнення.

Часцей гуляйце з дзецьмі! Сустрэкайцеся з сябрамі.

Выкарыстанне гэтых прасітых парад не гарантуе ад узнікнення стрэсу, але істотна зніжае яго верагоднасць.

Будзьце здаровы!

Ужо стала прывычным скарачаць на шалёныя цэны, пазічыць нагузікі, якія цяпер значна ўзраслі, і на стрэсы, стрэсы, стрэсы...

Псіхологі на падставе вывучэння соцыяльных хворых склаў табліцу, па якой можна «вымераць» ступень стрэсу. Яны заўважылі, што нават самае мязглівае парушэнне ўстаноўленага парадку выклікае ў чалавека 11 адзінак стрэсу (маецца на ўвазе нейкая ўмоўная велічыня). Самым вялікім стрэсавым напружаннем вучоныя лічаць смерць блізкага чалавека (100 адзінак), скасаванне шлюбу (73), пазбаўленне свабоды або смерць знаёмых (63). Складальнікі табліцы лічаць, што больш 200 адзінак стрэсу чалавек перажыць не можа. Так гэта ці не, але галоўнае сапраўды правільна: стрэс рэч небяспечная, з ім не жартуюць.

Вы, напэўна, заўважалі, што сярод прадстаўнікоў любой прафесіі ёсць шмат нявольных людзей, хаця сітуацыя, калі стрэс прымае форму яра выражана хваробы і супраджаецца масай непрыемнасцей

(уключаючы названыя вышэй), усё ж распаўсюджана больш рэдка, чым выпадкі «тайнага стрэсу», скрытага.

Якія ж першыя прыкметы стрэсу? Гэта цэлая сукупнасць сімптомаў, якія ў розным наборы і спалучэнні сведчаць аб набліжэнні нявольнага зрыву: працяглая, нерастлумачальная стомленасць, хранічныя галаўныя болі, раздражняльнасць, рэзкая змена настрою, дэпрэсія, абвостраная абарончая рэакцыя (адчуванне таго, што вас «усе збіраюцца пакрыўдзіць»), схільнасць рэзка «асаджаць» суб'яднікаў, адчуванне пустаты, пачуццё незадаволенасці жыццём, боязь няўдачы, зніжэнне фізічнай актыўнасці і г. д.

Тут пералічаны толькі асноўныя сімптомы. Канешне, сабраць поўны «букет» дадзена не кожнаму, але не трэба заспакойвацца, калі вы знаходзіце ў сябе нават некалькі з пералічаных асабовых рыс і праў. Гэта ўжо сігнал да павышанай увагі да сябе.

Дык што ж супрацьпаставіць стрэсам, каб захаваць

сваю нявольную сістэму, зда- роўе? Вучоныя-псіхологі на- зываюць асноўныя «антыстрэ- сары».

Пашырце кола зносін, больш адкрыта і экспрэсіўна выказваючы свае думкі і па- чуцці, што зможна знізіць унут- ранае напружанне. Рабіце гэта ў міралюбвым тоне.

Змяніце свае адносіны да сябе і іншых на крыху больш пазітыўныя, менш крытычныя, пастарайцеся убачыць сябе і іншых людзей у станоўчым свеце.

Арганізуйце рацыянальны расклад дня. Падзяліце спра- вы на парадку і значнасці. Не раскідвайцеся: вазьміце за правіла не пакідаць пасля ся- бе няскончаных спраў, бо гэта мае нежаданы псіхалагічны эфект. Даводзьце да лагічнага канца усё пачатае.

Папрацуйце над сваім ста- ноўчым «я». Навучыцеся ўважліва і з павагай адносі- ца да сваіх патрэб. Адавайце перавагу тым справам, якія дазваляюць павысіць самапа- вагу.

Вучыцеся казаць «не». Вы

не можаце зрабіць усё і за ўсіх. Павінен быць нейкі ліміт добраахвотнага прыняцця на сябе часткі нагузікі іншых людзей. Не дазваляйце вольна або міжвольна эксплуатаваць сябе.

Не ператамляйцеся. Своеча- сова бярыце водпускі. Памя- тайце, што толькі знаходзячы- ся ў добрай фізічнай форме, вы можаце прынесці максімум карысці ні сваім рабочым ме- сцы. Звычайна, калі чалавек «гарыць на рабоце», ні днём, ні ноччу не пакідаючы «баяво- га паста», гэта свадчыць толь- кі аб поўным развале работы.

Будзьце гібкімі. Умейце слухаць іншых людзей, цаніць

ВЫКАРЫСТОЎВАЙЦЕ ПУЦЁУКІ

У нашым універсітэце ёсць ліквідатары выпікаў аварыі на ЧАЭС. Яны маюць права атрымліваць санаторныя пуцёўкі ці ў дамы адпачынку ў любы час года. Калі ж яны не ездзілі лячыцца ці адпачываць, матэрыяльная кампенсацыя за нявы- карыстаную пуцёўку выплачваецца ім, як растлумачылі ў аб- коме галіновага прафсаюза, толькі ў наступных выпадках: калі ліквідатар не змог выязджаць на лячэнне і адраўленне з-за хваробы, а таксама з-за неабходнасці даглядаць цяжкахворага члена сям'і.

Спорт МІНІ - ФУТБОЛ

У канцы мінулага года ў спартыўнай зале універсітэта прайшлі спаборніцтвы па мі- ні-футболу па праграме уні- версітэцкай спартакіяды.

Па выніках турніру месцы размеркаваліся наступным чы- нам: факультэт фізічнай куль- туры — 14 ачкоў, геалага-геа- графічны — 12, эканамічны 10, фізічны — 7, філалагічны — 4, гісторыка-юрыдычны — 4, біялагічны — 3 і матэма- тычны — 2.

3. Вынікаў адзначу толькі тры. Факультэт фізічнай культуры — геалага-геагра- фічны — 8:3, фізічнай куль- туры — эканамічны — 5:1 і геалага-геаграфічны — экана-

мічны — 4:3.

Адзначаючы ў цэлым узро- вень падрыхтоўкі ўдзельнікаў спаборніцтваў, трэба адзна- чыць, што каманда факультэта

Універсітэцкая спартакіяда

фізічнай культуры значна пе- раўзыходзіла ўсе астатнія. Гэ- та адбылося па дзвюх прычы- нах. Па-першае, на факультэ- тах няма каманд, якія б трэ- ніраваліся круглы год і ўда-

сканальвалі сваё спартыўнае майстэрства. Па-другое, адзі- ная спартыўная зала не можа ўмясціць усіх жадаючых, а прыходзіць у нядзелю не жа- даючы ні студэнты, ні выклад- чыкі, ні лабаранты.

Вельмі слаба выступіла каманда матэматычнага фа- культэта. Ёй бы браць прык- лад са сваіх выкладчыкаў, каманда якіх адна з лепшых ва універсітэце.

Слоў падзякі заслугоўвае студэнт гісторыка-юрыдычнага факультэта Ігар Цыганкоў. Які аказаў дапамогу ў судзействе матчаў.

У цэлым турнір прайшоў арганізавана, у чым заслуга выкладчыка кафедры фізвыха- вання А. В. Блажквіча, які быў галоўным суддзёй.

Вясёлы перапынак

ВЫПАДКІ З ЖЫЦЦЯ

Насустрэч мне ішла старэнь- кая бабуля з вялікімі, цяжкімі сумкамі.

— Вам дапамагчы? — спа- чувальна запытаў я і ўзяўся за яе ношу.

— Дапамажыце! — закры- чала старая.

Жонка (мужу-матэматыку):

— Уяўляеш сабе, любы, на працягу трох гадзін з разбіла тры талеркі!

— Праўда? Зараз, дарагая, я падлічу, колькі талерак ты разаб'еш на працягу года.

Прафесар дружалюбна ўсмі- хаецца студэнту, які прыйшоў здаваць экзамен і вельмі ня- вуецца.

— Мне здаецца, што мы знаёмы, — падбадзёрваючы, гаворыць педагог. — Па-мой- му, мы ўжо дзесьці з вамі су- стракаліся, малады чалавек.

Студэнт чырванее і адказ- вае:

— Так, я здаваў вам у міну- лым годзе. На жаль, праваліў- ся.

— Так-так. Але на гэты раз,

я ўпэўнены, усё пройдзе выдат- на. Ці не памятаеце вы, якое было маё першае пытанне на мінулагоднім экзамене?

Студэнт адказвае, заікаю- чыся:

— Вы казалі тады: «Мне здаецца, што мы знаёмы. Па- мойму, мы ўжо дзесьці з ва- ми сустракаліся, малады чала- век».

АБ'ЯВА

«Муж і жонка студэнты, якія маюць двух дзяцей да- школьнага ўзросту, гукаюць на перыяд сесіі інтэлігентную жанчыну з вышэйшай адукацы- яй для здачы запавычанасцей па матэматыцы».

ВУНДЭРКІНД

Незвычайнае дзіця расце ў сям'і выпускнікоў універсітэта Сідаравых. Яму ўсяго тры га- ды, але яго ўжо, як і яго баць- кі, не ўмее чытаць ні на англій- скай, ні на нямецкай мовах.

ФРАЗЫ

Каб захаваць пачуццё гума- ру да старасці, трэба мець яго ў маладосці.

Сярод тых, хто ўмее жыць, штосці не бачна доўгажыха- роў.

ЁСЦЬ ПЕРАМОЖЦЫ І ПРЫЗЁРЫ

Два дні ў лёгкаат- летычным манежы «Дынама» праходзіла зімовае першыство вобласці па лёгкай ат- летыцы сярод ДСТ і ведамстваў.

На вышэйшую пры- ступку п'едэстала го- нару ў некаторых ві- дах праграмы ўзялі- ся і нашы студэнты. Іна Канаваленка пе- рамагла ў бегу на 400 м — 59,2 сек., Ігар Мазепа выйграў

фінальны забег на 1500 м — 4.00,8 сек., а Раман Фёдараў быў лепшым у трайным скачку, выканаўшы нарматыў майстра спорту — 15 м 37 см.

Сярэбраных узнага- род удастоены Тац- цыяна Грыбуліна (вы- шыня), Сяргей Пет- рашунас (трайны ска- чок), Аляксандр Слюнькоў (400 м) і Максім Марыненка (60 м з бар'ерамі). Дарчы, Максім Ма-

рыненка быў трэцім у скачках у даўжыню. Не будзем забываць, што Максім — шмат- борац, і гэтыя спабор- ніцтвы для яго доб- рая падрыхтоўка да чэмпіянату рэспублі- кі, які пройдзе ў Го- мелі ў канцы студзе- ня.

На трэцюю пры- ступку п'едэстала го- нару ўзяліся: Ге- надзь Пархоменка (60 м), Сяргей Ціш- коў (1500 м), Андрэй

Вязозкін (60 м з бар- ерамі), Сяргей Вя- дзёрка (трайны ска- чок) і іншыя.

Трэба адзначыць, што трэцюю частку судзейскага корпуса складалі выкладчыкі нашага універсітэта якія зноў пацвердзілі сваю высокую квалі- фікацыю суддзёў.

В. МАРЧАНКА, спартыўны аглядальнік.

НА КАНІКУЛАХ—ЗА ЗДАРОЎЕМ

У час зімовых канікулаў прафком студэн- таў універсітэта прапануе паправіць і ўма- цаваць сваё здароўе па санаторных пуцёўках:

— санаторый «Прыдняпроўскі» (г. Рага- чоў) — для захворваных апорна-рухальнага апарату, гінекалагічных — з 27 студзеня па 19 лютага. Кошт пуцёўкі — 416 тыс. руб. (3 пуц.);

— сан. «Нарач» — органы стрававання і кровазвароту — з 23 лютага па 18 сакавіка. Кошт — 517 тыс. руб.;

— сан. «Вуг» (Врэцкая воб.) — сардэчна-сасудзістая сістэма і органы дыхання — з 23 студзеня па 15 лютага. Кошт — 394 тыс. руб. (4 пуц.);

— сан. «Вярэце» (Мінская воб.) — сар- дэчна-сасудзістая сістэма і нявольная, органы дыхання — з 24 студзеня па 16 лютага. Кошт — 600 тыс. руб. (2 пуц.);

— сан. Чонкі — сардэчна-сасудзістая сі- стэма — з 14 студзеня па 6 лютага. Кошт — 394 тыс. руб. (10 пуц.);

— сан. «Радон» (Гродзенская воб.) — апорна-рухальны апарат, нявольная сістэма — з 27 студзеня па 16 лютага. Кошт — 460 тыс. руб. (8 пуц.);

— сан. «Рассвет» (Гродзенская воб.) — апор- на-рухальны апарат — з 25 студзеня па 14 лютага. Кошт — 430 тыс. (3 пуц.).

Студэнты аплачваюць 10% ад кошту пу- цёўкі.

У прафкоме супрацоўнікаў універсітэта ёсць дзве пуцёўкі ў санаторый «Вуг» (сар- дэчна-сасудзісты профіль) — з 23 студзеня па 15 лютага. Кошт — 360 тыс. руб. Аплата — 10% ад кошту пуцёўкі.

— сан. Чонкі — сардэчна-сасудзістая сі- стэма — з 14 студзеня па 6 лютага. Кошт — 394 тыс. руб. (10 пуц.);

— сан. «Радон» (Гродзенская воб.) — апорна-рухальны апарат, нявольная сістэма — з 27 студзеня па 16 лютага. Кошт — 460 тыс. руб. (8 пуц.);

— сан. «Рассвет» (Гродзенская воб.) — апор- на-рухальны апарат — з 25 студзеня па 14 лютага. Кошт — 430 тыс. (3 пуц.).

Студэнты аплачваюць 10% ад кошту пу- цёўкі.

У прафкоме супрацоўнікаў універсітэта ёсць дзве пуцёўкі ў санаторый «Вуг» (сар- дэчна-сасудзісты профіль) — з 23 студзеня па 15 лютага. Кошт — 360 тыс. руб. Аплата — 10% ад кошту пуцёўкі.

ГОМЕЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС
НА ЗАМЯШЧЭННЕ ВАКАНТНЫХ ПАСАД
ПА КАФЕДРАХ:

- гісторыі Беларусі — дацэнта (3);
- эканамічных тэорыяў — асістэнта;
- беларускай мовы — дацэнта;
- англійскай мовы — выкладчыка;
- вышэйшай матэматыкі — дацэнта;
- аўтаматызаваных сістэм апрацоўкі інфармацыі — асі- стэнта (2);
- радыёфізікі — старшага выкладчыка, дацэнта (0,5 стаўкі);
- агульнай фізікі — дацэнта.

Тэрмін падачы заяў — не пазней 1 месяца з дня апублі- кавання паведамлення.

Заявы накіроўваць па адрас: 246699 г. Гомель, вул. Савецкая, 104.

Рэктарат.

Дэканат, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты філалагіч- нага факультэта смуткуюць з выпадку трагічнай смерці сту- дэнткі гр. В-53 Наталлі МАРЫЕНКА і выказваюць глы- бокае спачуванне яе бацькам і родным.

Рэдакцыя нашай газеты не нясе ад- казнасць за падбор і дакладнасць прыве- дзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыя- лах не ўтрымліваліся даных, якія не падля- гаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркаван- ня, не раздзяляючы пункту гледжання аў- тара.

«Гомельскі універсітэт» — газета Гомельскага дзяржаўнага універсітэта імя Ф. Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Го- мель, вул. Савецкая, 104, п.а.к. 1-18, тэл. 57-43-21.

Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты — Цэнтральны райсавет народных дэпутатаў г. Гомеля; НВП «Сучасныя тэхналогіі», прафком студэнтаў.

Фабрыка «Палесдрук» г. Гомель, Савецкая, 1.

Рэдактар Ул. ВАЛОГА.

Аб'ём 1 друк. арш. Тыраж 1.500 экз. Закаў 830.

Падпісана да друку ў 14.00.